

بهربرداری سیاسی اسرائیل از موضوع کشتار ارمنی ها

سرویس ترکیه/خبرگزاری آران
نشریه اینترنتی «سیاست جدید»
نویسنده: سرگئی مارکدونوف
ایراس

خبرگزاری آران / سرویس آذربایجان: چندی است که در مجلس کنیسه اسرائیل مسأله شناسایی رسمی قتل عام ارمنه در امپراطوری عثمانی مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. هرچند برخی محافل اجتماعی و بعضی شخصیت های دینی اسرائیلی از جمله روسای جمعیت یهودیان اروپایی طرفدار گسترش روابط با ارمنستان بر شناسایی رسمی قتل عام ارمنه تأکید دارند و ابتکارات در این زمینه را از سال های ۲۰۰۸-۲۰۰۷ آغاز و طرح های را در این زمینه تسلیم کنیسه کرده اند، اما دولت و شخصیت های رسمی اسرائیلی از تشبیه هولوکاست به قتل عام ارمنه آشکارا خودداری می کنند. برای مثال این نقطه نظر در سال ۲۰۰۱ توسط شیمون پرز که در آن زمان وزیر خارجه اسرائیل بود، مورد تأکید قرار گرفت که این دو رویداد با هم قابل مقایسه نیست.

سیاستمداران اسرائیلی بر اساس ملاحظات مختلف درباره موضوع کشتار ارمنه اظهار نظر می کنند. عده ای در این خصوص، بر اشتراک سرنوشت تاریخی یهودیان و ارمنه تأکید می کنند، اما دیگران به همکاری های گسترده نظامی و سیاسی با ترکیه و گسترش روابط اقتصادی با آذربایجان اشاره می کنند. با توجه به این که در ارمنستان جمعیت یهودی بانفوذی وجود ندارد، سیاست مداران اسرائیلی به ضرورت حفظ جانب احتیاط در گسترش روابط با این کشور تأکید دارند. اسرائیل، کشورهای قفقاز جنوبی را به عنوان متحدان خود در حوزه بازرندگی از ایران محسوب می کند.

با این ملاحظه، اسرائیل، آذربایجان را «ترکیه دوم» می داند و بر همین اساس بر ایجاد روابط پایدار و مثبت با آن تأکید دارد. اسرائیل یکی از خریداران مهم نفت آذربایجانی و افزون بر این در سایر حوزه های اقتصادی نیز با این کشور تعاملات گسترده ای دارد. به گفته ایوان دانیلین، کارشناس روس، بندر جیهان که خط لوله باکو – تفلیس- جیهان به آن منتهی می شود، در نزدیکی بندر حیقای اسرائیل که از اسکله نفتی هم برخوردار است، قرار دارد.

در مقابل، کشورهای حاضر در قفقاز جنوبی نیز به همکاری با اسرائیل علاقه مندند. گرجستان و آذربایجان که در ایالات متحده و اروپا لابی نیرومند قومی ندارند، سعی می کنند از طریق همکاری با اسرائیل از لابی های یهود برای پیشبرد ملاحظات خود در امریکا استفاده کنند. از سوی دیگر، اسرائیل مخالف همکاری ایران با ارمنستان و جمهوری به رسمیت شناخته نشده ناگورنی قره باغ است. در داخل ارمنستان طرفداران نزدیکی روابط با تهران نفوذ و قدرت بیشتری دارند. ارمنی های ایرانی، اقلیت قومی وفاداری هستند که همیشه از حمایت مقامات تهران برخوردار بوده و هستند. همکاری اقتصادی بین تهران و ایروان نیز در پایداری روابط بین دو کشور بسیار موثر بوده است. ایران ۱۴ می ۲۰۰۹ صدور گاز به ارمنستان از طریق خط لوله ای را آغاز کرد که ساخت فاز دوم آن اواخر سال ۲۰۰۸ به پایان رسید. دو کشور برنامه مبادله گاز با نیروی برق را نیز در دست اجرا دارند و قرار است خط لوله انتقال نفت تبریز یراسخ با هزینه ای معادل ۲۵۰ میلیون دلار نیز ساخته شود.

با این وجود، در شرایط حاضر چارچوب عمومی روابط ارمنی- اسرائیلی چند ویژگی اصولی دارد که نمی توان آن ها را نادیده گرفت به ویژه اینکه باید توجه داشت که نظریه خاور میانه بزرگ بیش از این یک نظریه انتزاعی نیست. اولاً روابط بین ترکیه و اسرائیل در طول سال های ۲۰۰۰ مرتباً در حال تشدید و وخامت بوده است. ثانیاً، ترکیه بیش از پیش سعی می کند در خاورمیانه سیاست چندبرداری دنبال کند که این امر باعث ناراحتی دولت یهودی اسرائیل می شود. تیرگی روابط بین آمریکا و ترکیه باعث می شود که اسرائیل در روابط با ترکیه بدون توجه به مواضع آمریکا رفتار کند. نکته شایان تأمل در این میان اینکه در ماه مارس سال جاری مسأله قتل عام ارمنه در کنگره آمریکا نیز مورد بحث و بررسی جدی قرار گرفت، که این امر واکنش منفی آنکارا را در پی داشت.

ثالثاً، بعید نیست که ارمنه در تعیین رژیم حقوقی بیت المقدس شرکت کنند. محله ارمنی نشین در قسمت قدیمی این شهر واقع شده و کلیسای ارمنی بسیاری از مقدسات این شهر را کنترل می کند. در این شرایط طرفداران شناسایی رسمی قتل عام ارمنه در اسرائیل استدلال های مکملی دریافت می کنند. البته، قطع روابط با ترکیه هم ریسک بزرگی برای تل آویوو است. دولت یهودی اسرائیل در شرایط فعلی منطقه خاور میانه نمی تواند به خود اجازه دهد تا بر تعداد دشمنان ژئوپلیتیکی این کشور افزوده شود. با این وجود و به رغم موانع بسیار، اسرائیل به باز کردن دروازه های قفقاز و گسترش روابط با هر سه کشور این منطقه علاقه مند است. هرچند در حال حاضر، نفوذ اسرائیل در این منطقه با نفوذ روسیه، ترکیه، ایران، اتحادیه اروپا و آمریکا قابل مقایسه نیست. در مقابل، دولت های قفقاز جنوبی نیز مایل به آنند تا مرزهای منطقه ای خود را گسترش داده تا از این طریق به بهترین وجه امنیت و منافع خود را تأمین کنند.

در این راستا «سیاسی کردن تاریخ» از جمله موضوع حساس و بحث برانگیز شناسایی کشتار ارمنه در دوره عثمانی به ابزار مهمی تبدیل می شود و مقامات تل آویوو نیز با عنایت به این حساسیت ها تلاش می کنند تا با بازی با این موضوع برخی منافع جانبی را برای خود تأمین و تضمین نمایند. در مقابل، این اقدام دولت اسرائیل کشورهای منطقه را با انتخاب دشواری بین ملاحظات سیاسی و علاقه مندی به گسترش روابط روبه رو می کند.

پایان پیام.